

MESTSKÁ REPUBLIKA S KULTOM SLOBODY

Víno za vodu

Za najstaršími múrmi mestského opevnenia v Európe sa rozprestiera mesto **DUBROVNIK** s výnimočnou atmosférou. Nespočetné množstvo schodov vedie na vrchol mestských hradieb, ktoré stáročia strážili pokoj občanov i prosperitu mesta. A nad všetkým kraľuje kameň vtlačajúci pečať starobylej architektúry.

Dubrovničke vonkajšie schodiská, námestia a ulice sú z kameňa, kameň je v kostoloch, kláštorech i v záhradách. V slnečných lúčoch sa teplo leskne na priecheliach palácov, pôsobí pevne a bezpečne, ale aj ľahko a filigránsky. Z kameňa sa stalo od antiky až po dnešok, stáročia ho ešte viac uhladili, dodali mu lesk alebo zušľachtili patinou, ktorá zintenzivňuje krásu a korešponduje s prostredím. Kameň sa leskne v slnku, pod nohami i po daždi, keď sa priechelia stávajú mäkkým odrazom mesta. Kamenárski majstri vdýchli tomuto všadeprítomnému materiálu život. Je odolný i zraniteľný, tvrdý i krehký, no v každom prípade poctivý a spoľahlivý. Niekde ľahký ako čipka, najmä v detailoch oblúkov a výjavov zo života mesta. Tisíccky kamenárskych majstrov a umelcov z neho vytvorili skvelé staviteľské diela.

Objavovanie sveta

Na sklonku 13. storočia začali silnieť snahy po ďalšom poznávaní a objavovaní. Z mesta Korčula pochádzala rodina Polovcov. Meno jej najslávnejšieho predstaviteľa Marca je spojené s dramatickým stretnutím dvoch obchodných štátov Janova a Benátok v roku 1298, ktoré sa zapísalo do dejín ako jedna z najväčších a najdramatickejších stredovekých námorných bitiek. V benátskej flotile bola i loď rodiny Polovcov, v ktorej bol Marco kapitánom. Po zajatí začal v janovskom väzení písať knihu spomienok na svoju viac ako 20-ročnú etapu života o objavovaní neznámych končín sveta. Tak vznikla kniha s pôvodným názvom *Devisement du Monde* (Opis sveta), neskôr premenovaná na *Il Milione* (Milión divov). Bola míľnikom posúvajúcim hranice známeho sveta. Bohatstvo poznámok a zápisov Marca Pola umožnili historikom, geografom, etnológom i antropológom vytvoriť či spresňovať podobu nových končín. Polo priniesol informácie o Madagaskare, Tibete i Japonsku, Iudia sa dozvedeli

Celú historickú časť mesta obopínajú mohutné kamenné hradby.

V augustovom vydaní magazínu GEO sa dozviete:
Aké kvalitné sú talianske pláže?
 Tromfy Jadranu od Benátok po Apúliu
Tmavý kontinent
 Prečo je energia v Afrike drahšia ako v New Yorku?
Ku-Klux-Klan na scéne dejín USA
 Z veľkých ohňov a plášťov zostali tlejúce iskry

o papierových bankovkách a porceláne, o uhli aj naftu, obdivovali opisy zvláštnych zvierat, rastlín

či korenia. Čínske vynálezy, ako sú prvé tlačiarne či strelný prach, boli veľkou novinkou

a kompas sa stal nevyhnutným prístrojom pri navigácii námorných ciest. A Európania bezvý-

hradne podľahli chuti nového vynálezu - špagetám, ktoré veľký cestovateľ priniesol na ich stoly.

Voda nad zlato
 More je nekonečný živel, v horúcom Stredozemí má každá

kvapka cenu zlata. Obchodníkov, remeselníkov a pocestných vítalá už v polovici 15. storočia

Oslavy s ohňostrojmí sú lákadlom pre turistov.

Promenáda Stradun pri Kniežacom paláci.

pri vstupe do mesta zdobená fontána s vodou prelievajúcou sa až cez okraj. Mohol existovať lepší dôkaz prosperity? Zo vzdialených baní sa po kľukatých a nebezpečných cestách prepravovalo striebro, po mori ušľachtile zliatiny so zlatom. Nebolo to najväčšie bohatstvo, skôr možnosť, ako k nemu dospieť. Vďaka prekvitajúcemu obchodu mohlo byť vybudované technicky náročné vodovodné dielo, ktoré priviedlo do mesta skutočné bohatstvo - vodu. Takýto rozmar si nemohol dovoliť ani neďaleký mocnejší rival Benátky. Obyvatelia mesta Korčula, ktoré bolo pod benátskou správou, museli šetriť každú kvapku a nezriedka stáli na výmenu pri cisternách s vodou - sudy s vínom. Časť zisku z predaja drahých kovov bola ako symbol vďaky venovaná na vytvorenie sôch patrónov, ktoré aj dnes zdobia jedinečné historické sakrálne stavby. Aj keď zemetrasenia a požiare ničili mesto, dubrovničke kostoly, katedrála a kláštory hrdovo vystavujú vzácne predmety zo striebra a zlata.

Úspešný obchod
 Dubrovnik je ostrovmi chráneným prístavom námorných ciest vedúcich zo severozápadného Jadranu na juhovýchod. Využívali ho ako útočisko pútnici, ktorí čakali, kým sa upokojí búrka, alebo pokračovali ďalej ku Konštantínopolu, do bohatých miest na východe alebo do Svätej zeme. Pevná dubrovnička citadela sa stala jedným z najdôležitejších bodov na križovatke ciest a protiváhou dominantných Benátok. Dejiny zaznamenali konflikty a prelínanie vplyvu mnohých vládcov a námorných velmocí. Týkali sa Byzantíncov, Saracénov, Chorvátov, Normanov, Benátčanov, chorvátsko-uhorského štátu, Osmanskej ríše, napoleonského i habsburského cisárstva. Mesto si dokázalo nielen v prosperujúcich obdobiach, ale aj v ťažkých časoch vďaka schopnostiam a diplomatickej vyspelosti svojich zástupcov →

Historický kamenný most nad cestičkou do starého prístavu.

Mestská pláž Banje.

Jedna z bášť kamenných hradieb.

Socha Rolanda na promenáde.

→ zabezpečiť kvalitne fungujúcu formu nezávislej správy, vďaka ktorej počas stáročí pôsobilo ako samostatný mestský

štát – Dubrovnícka republika. Dubrovnik si svoju nezávislosť pestoval ako univerzálny kult slobody, ktorý prezentovali

vyslanci a štátnici, ospevovali umelci a básnici. V roku 1929 britský dramatik George Bernard Shaw vyzval tých, ktorí

hľadajú cestovateľský raj, aby navštívili Dubrovnik. Pozvánka nositeľa Nobelovej ceny za literatúru bola nielen ocenením slávnych dejín, ale aj prírodných krás a harmónie celého kraja známeho dnes ako župa Dubrovnik-Neretva.

Mestské hradby

Najznámejší symbol, ktorý dodáva mestu charakteristickú tvár, reprezentuje aj jeho dejiny. Komplex je jedným z najpozoruhodnejších obranných systémov v Stredomorí. Poznávanie Dubrovniku môžete na tomto mieste začať i skončiť – dojem bude vždy silný. Charakteristický obranný symbol prežil stáročia. Ako je možné, že obranný systém odolal aj zemetraseniu a zachoval sa dodnes vo funkčnom stave? Odpoveď je jednoduchá. Vďaka technickej vyspelosti staviteľov a Dubrovničanov,

ktorí opevnenie dobudúvali a udržiavali, a v ťažkých časoch vďaka diplomacii, ktorej sa často podarilo odvrátiť hrozbu útokov. Najlepším dôkazom funkčnosti obranného valu bola skutočnosť, že mesto už v 9. storočí ustálo 15 mesiacov trvajúcim obliehaním. Dnešný rozsah hradieb pochádza zo 14. storočia, definitívnu podobu získavali po páde Carihradu v druhej polovici 15. storočia. Smerom k súši dosahuje opevnenie hrúbku až 6 metrov, k moru 2 až 3 metre a v niektorých miestach má výšku až 25 metrov. Od pevniny sú hradby chránené dodatočne predsunutou šikmou stenou, ktorú si vyžadovali obranné opatrenia proti delostreleckým útokom. Lemujú mesto v dĺžke 1 940 metrov a majú tvar nepravidelného obdĺžnika, ktorý je na štyroch miestach chránený mohutnými opevneniami.

Veže a pevnosti

Zo severu chráni prístav kruhová veža Minčeta, ktorá je najvyšším bodom obranného

systému smerom k pevnine. Pretože je najvyššia, budete z nej mať najlepší výhľad na mesto. Z východu chráni prístav

Strechy starého historického mesta s katedrálou.

Hradby sú dokonale zrekonštruované.

samostatná pevnosť Revelin. Po obnove v 16. storočí sa stala naj-mohutnejšou mestskou baštou, nepoškodilo ju ani zemetrasenie. Na jednej strane sa zväzuje k moru, ostatné strany sú chránené hlbokou priekopou. Stavba má veľký členený vnútorný priestor, a tak sa používala na zasadnutia mestskej rady i na uchovanie klenotov a cennosti zachránených po zemetraseniach a požiaroch. Navrchu je najväčšia terasa v meste, kde sa konajú akcie letného festivalu. Pevnosť Bokar na západe chránila dôležitý vstup do mesta – Pilsku bránu. Pred nebezpečenstvom z mora i z pevniny je obranným štítom veľkolepá, samostatne stojaca pevnosť Lovrijenac postavená na strmej morskej skale vysokej takmer 40 metrov. Bránilo ju 10 veľkých diel, najmasívnejšie múry sú tam, kde hrozilo najväčšie nebezpečenstvo, teda zvonku. Najsilnejšie majú až 12 metrov, smerom k hradbám stačilo len 60 centimetrov. Ostražitosť bola otázkou prežitia. Dubrovničania sa nechránili len pred nepriateľskými útokmi zvonku, ale prezieravo rátili aj so zlyhaním ľudského faktora a s mocenskými sklonmi, a tak veliteľov posádky pravidelne vymieňali. Sloboda sa strážila všetkými prostriedkami, pretože „Sloboda sa nepredáva ani za všetky poklady sveta“. Tak to hlása nápis v latinčine nad vchodom do pevnosti. Lovrijenac je dnes aj scénickým priestorom pre Hamleta, ktorého predstavenie je akousi ochrannou známkou letného festivalu. Do mesta sa celé stáročia vchádzalo premyslene chránenou Pilskou bránou, po ktorej je pomenovaná celá mestská časť z vonkajšej strany hradieb. K bráne sa ide cez kamenný most, pred vchodom je padací most, ktorým sa každý večer uzatváral vchod do mesta. Tí, ktorí to nestihli, mali smolu. Museli čakať vonku do rána...

PREZÁTAJE
Z MAGAZÍNU GEO 8/2018
(KRÁTENÉ)

FOTO: SHUTTERSTOCK